

Per adres: Jos Raedts
Klingerbergsingel 243
5925 AH Venlo-Blerick

www.actiegroepwindturbines.nl
info@actiegroepwindturbines.nl

Blerick, 19 juni 2019

Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Onderwerp: Windpark Greenport Venlo, brief van ENVIR Advocaten d.d. 23 april 2019

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u van ons (via Goorts + Coppens Advocaten) een reactie op bovengenoemde brief van ENVIR Advocaten (zie punt 1 en 2). Aanvullend gaan we nog op enkele punten in (zie punt 3 t/m 6).

1. NUT, NOODZAAK EN ALTERNATIEVEN
2. GELUID
3. BEMOEIENIS PROVINCIE MET GEMEENTELIJKE BESLUITVORMING / PLAN VAN AANPAK
4. NEGEREN ACTIEGROEP
5. AANTASTING LEEFOMGEVING BUITENPROPORTIONEEL
6. TENSLOTTE

1. NUT, NOODZAAK EN ALTERNATIEVEN

ENVIR Advocaten stelt dat de ontwikkeling op deze locatie niet uitsluitend is gelegen in het behalen van de provinciale doelstelling, dat de verwachting reëel is dat de taakstelling na 2020 wordt uitgebreid, dat juist voor het gebied Greenport een duurzame energievoorziening wordt nagestreefd.

Wij wijzen erop dat het behalen van de provinciale doelstelling de enige reden is geweest dit plan er door te drukken. De duurzame energievoorziening voor Greenport speelde in de discussies geen rol. Er is ook geen sprake van een "totaalbeleid" voor wat betreft die duurzame energievoorziening voor Greenport. Zo is er bijvoorbeeld geen sprake van een plicht zonnepanelen te plaatsen op de gigantische opslagloodsen die hiervoor bij uitstek geschikt zijn. Sterker nog, vele gebouwen zouden hiervoor zelfs constructief ongeschikt zijn; zelfs de mogelijkheid om zonnepanelen te kunnen plaatsen speelde geen rol bij de vergunningverlening. Echter, in een zeer recent krantenartikel (De Limburger d.d. 18 juni 2019), **ZIE BIJLAGE 15**, stelt directeur Van Heugten van het Ontwikkelbedrijf Greenport vast, dat steeds meer bedrijven hun

daken bedekken met zonnepanelen. **Hij becijfert dat er bij de voltooiing van het bedrijventerrein 100 tot 150 hectare zonnepanelen zullen liggen die voldoende stroom kunnen leveren aan 75.000 à 100.000 huishoudens.**

Als **BIJLAGE 1** ontvangt u de notulen van de besluitvormende vergadering van Provinciale Staten d.d. 28 september 2018. Zoals u kunt zien is er geen enkele aandacht voor een duurzame energievoorziening voor Greenport. Het gaat enkel over het voldoen aan de provinciale taakstelling.

Enkele citaten:

De heer Housmans (PVV), blz. 33:

"Voorzitter, als we gaan kijken naar waarom de Provincie nu dit PIP overpakt, dan is het enige stukje reden: er ligt een opdracht uit Den Haag. Limburg moet komen, ik heb het even nog een keer opgezocht, tot 1,6% van de nationale opgave en dat vertaalt zich in 95,5 megawatt aan windenergie."

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg), blz. 35:

"Te lang heeft de heer Prevoo kunnen aanmodderen en nu is er een tijdsprobleem om te voldoen aan de gemaakte afspraken en is er geen tijd om alternatieven te onderzoeken omdat anders het tijdpad van de afspraken niet wordt gehaald."

Mevrouw Werrij (CDA), blz. 46:

"Dank u wel voorzitter. Voorzitter, vandaag staan we voor een belangrijke keuze, zetten we een belangrijke stap in de verduurzaming van Limburg en het behalen van de Limburgse winddoelstelling voor 2020 of schuiven we de hete aardappel door"

Gedeputeerde Teunissen, blz. 53:

".....maar we hebben eigenlijk feitelijk ook allemaal geconstateerd, allemaal, in ieder geval een groot deel heeft ook geconstateerd dat, willen we de afspraken met het Rijk rondom die 95,5 megawatt wind op land halen, dan zou dit park, dit windpark met zijn 30 megawatt, er wel moeten komen."

Gedeputeerde Teunissen, blz. 54:

"Goed, al met al denken wij dat we hier een pakket aan mogelijkheden, maatregelen en voorstellen hebben neergelegd die enerzijds tegemoetkomen aan de wens van Gedeputeerde Staten om te voldoen aan de opgave die we hebben afgesproken met het Rijk rondom die 95 megawatt, dat we kunnen voldoen aan in ieder geval het bewaren en hopelijk het verbeteren van de leefbaarheid in Heierhoef, dat we de natuurcompensatie volop tegemoet kunnen komen en dat we hopelijk ook op termijn de inwoners van Boekend en Blerick kunnen overtuigen van nut en noodzaak van dit park. Dat is wat ik wilde vertellen in 1^e termijn op hoofdlijnen."

Gedeputeerde Teunissen, blz. 57:

"Daarom was het ook geen alternatief voor de 95 megawatt en Greenport Venlo wel."

De heer Housmans (PVV), blz. 62:

"We hebben het niet over het Energieakkoord voorzitter, we hebben het over de opdracht van die 95,5 megawatt windenergie."

Mevrouw Werrij (CDA), blz. 70:

"Dat is niet doorgegaan en daarop hebben Gedeputeerde Staten hun bevoegdheid weer genomen en hebben moeten constateren dat wij niet voldoen aan de winddoelstelling voor 2020 en dat zij dus het PIP in werking zetten."

Gedeputeerde Teunissen, blz. 74

"Wij hebben gezegd: wij voldoen aan de taakstelling wind op land per 2020 en daar willen we voor gaan."

En voor wat betreft de taakstelling na 2020, daar kunnen we heel kort over zijn. Dat is nu niet aan de orde. En los daarvan, de toekomstige taakstelling kan op andere manieren dan windenergie worden ingevuld, zeker in Limburg waar het sowieso niet hard genoeg waait ligt het zeer voor de hand te kiezen voor andere vormen van duurzame energie.

Voor wat betreft het gebied Greenport willen we verder opmerken, dat "duurzame energie" zich in de beleidsdocumenten niet beperkt tot windenergie. Die indruk zou je haast gaan krijgen. Nee, er is uitdrukkelijk sprake van een mix van alle soorten van energie, waaronder ook windenergie. Als je de door ENVIR Advocaten aangehaalde "POL-aanvulling Gebiedsontwikkeling Klavertje 4" d.d. 3 april 2009 bekijkt, dan wordt er gesproken over biomassacentrales, zonne-energieopwekking, windenergie (langs spoor), geothermie/WKO en toekomstige technieken. Het realiseren van enkele windturbines in het zoekgebied past binnen het beleid. (Er is sprake van een "zoekgebied", niet van een "plaatsingsgebied".)

ENVIR Advocaten stelt dat de locatie van het windpark ook in de "POL-aanvulling gebiedsontwikkeling Klavertje 4" (2009) is opgenomen. Voor de goede orde wordt opgemerkt, dat -anders dan appellanten stellen-, het provinciale beleid het uitdrukkelijk mogelijk maakt om windturbines ook buiten de zogeheten (provinciale) uitsluitingsgebieden te plaatsen. Gesteld wordt dat dit ook blijkt uit de Omgevingsverordening Limburg 2014 waarin slechts een verbod op plaatsing van windturbines in uitsluitingsgebieden is opgenomen.

Dat de locatie van het windpark als zoekgebied is opgenomen in de eerdere "POL-aanvulling gebiedsontwikkeling Klavertje 4" (2009) is volstrekt irrelevant. Het windpark is maar GEDEELTELIJK opgenomen in het POL2014 en dát is relevant; alleen de windturbines 1 t/m 4 vallen in het voorkeursgebied. Dat houdt in dat dit gedeelte van het zoekgebied (5 windturbines richting Blerick) toen dus DEFINITIEF is afgefallen. Anders waren ze heus wel opgenomen in de voorkeursgebieden.

Ook in het in opdracht van de provincie gemaakte rapport van AnteaGroup vallen de 5 windturbines richting Blerick buiten het zoekgebied van AnteaGroup. Dit ondersteunt het niet opnemen van deze 5 windturbines in het POL2014. Dat is echt niet voor niets gebeurd, geconstateerd is dat deze locatie ongeschikt is.

De omgevingsverordening geeft op kaart 5 aan wat de uitsluitingsgebieden zijn. Er wordt in de omgevingsverordening niet gesproken over voorkeursgebieden. Mag je dan zomaar de conclusie trekken, dat je overal buiten de uitsluitingsgebieden windturbines mag neerzetten? Nee, natuurlijk niet. Dan zou de hele uitgebreide voorkeursgebieden-discussie in het kader van het POL2014 geen enkele zin hebben gehad. Dan zou de plankaart energie van het POL2014 (waarop aangeven uitsluitingsgebieden én voorkeursgebieden) geen enkele zin hebben, dan zouden constateringingen zoals "*Uit het plan-MER blijkt dat deze gebieden voldoende potentie hebben om de opgave te verwezenlijken.*" zinloos zijn.

Nergens is in de stukken die betrekking hebben op de totstandkoming van het POL2014 een ondersteuning te vinden voor het standpunt van ENVIR Advocaten. Nee, integendeel; er wordt zorgvuldig toegewerkt naar de totstandkoming van voorkeursgebieden waar voldoende plaats is om de opgave te verwezenlijken.

In het kader van het voortraject wijzen wij u nogmaals op "Plan-MER POL2014, notitie zoekgebieden windturbines d.d. 18 maart 2013" (**ZIE BIJLAGE 2**).

In deze notitie wordt gesteld:

- Totale provincie minus uitsluitingsgebieden zijn de zoekgebieden.
- Plaatsingsgebieden zijn die gebieden binnen de zoekgebieden waar plaatsing van windturbines daadwerkelijk mogelijk is.

Deze plaatsingsgebieden worden later voorkeursgebieden genoemd. Nogmaals, het gedeelte van het eerdere zoekgebied met de 5 windturbines richting Blerick valt niet onder deze voorkeursgebieden en is bij de vaststelling van het POL2014 dus definitief afgefallen.

ENVIR Advocaten stelt dat het STAB eraan voorbij gaat dat de Provincie samen met de gemeenten Venlo, Peel en Maas en Horst aan de Maas in het verleden een ontwikkel-BV hebben opgericht, uiteindelijk opgegaan in het huidige ontwikkelbedrijf Greenport Venlo waarvan de provincie aandeelhouder is. Zij stelt dat ook verschillende beleidsdocumenten door de provincie zijn vastgesteld, dat dit aantoont dat de provincie vanaf het begin van de gebiedsontwikkeling een actieve rol speelt bij de invulling en ontwikkeling van dit gebied.

Het stuk waar het hier over gaat is echter het POL2014, de provinciale windvisie, vastgesteld door de provincie. De 5 windturbines richting Blerick zijn hier niet opgenomen in het voorkeursgebied en dus vervallen. Het heeft geen enkele zin dus veel aandacht te besteden aan eerdere stukken die achterhaald zijn door de vaststelling van het POL2014. Maar los daarvan, die eerdere stukken geven slechts een zoekgebied aan.

Het is ons verder niet duidelijk wat ENVIR Advocaten probeert duidelijk te maken met de rol van de provincie als aandeelhouder. Wij hebben in ons beroepschrift duidelijk gemaakt dat er in deze kwestie zeer negatief moet worden aangekeken tegen de rol die de provincie speelt, dat er sprake is van belangenverstremgeling. In dat kader doen we u toekomen de brief van prof. em. dr. A.W. Koers d.d. 5 maart 2018 (**ZIE BIJLAGE 3**) die betrekking heeft op brieven van gemeente Venlo, Provincie Limburg en Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo (**ZIE BIJLAGE 4**). Wat Arcadis (aandeelhouder Etriplus) betreft, willen we nogmaals opmerken, dat tijdens de gemeentelijke procedure zelfs de overkoepelende projectleider was ingehuurd van Arcadis.

ENVIR Advocaten stelt, dat moet worden uitgegaan van een gemiddeld vermogen, dat het geen vanzelfsprekendheid is dat gekozen wordt voor de turbine met het grootste vermogen. Dat dit afhangt van de keuze voor een windturbintype door de initiatiefnemer, een keuze die nog (altijd) moet worden gemaakt nadat de besluitvorming heeft plaatsgevonden.

De visie van het STAB is juist. Verder willen wij opmerken, dat wij van mening zijn, zoals ook aangegeven in ons beroepschrift, dat het windturbintype (om diverse redenen) bekend had moeten zijn. De omgevingsvergunning had die informatie moeten bevatten; het is daarom helemaal niet aan de orde te discussiëren over het vermogen, dat is de omgekeerde wereld. Dan had die informatie maar bekend moeten zijn, dan had maar een keuze gemaakt moeten worden voor het windturbintype alvorens de omgevingsvergunning aan te vragen.

ENVIR Advocaten stelt, dat anders dan het advies van de Commissie m.e.r. doet vermoeden en appellanten stellen, geen algemene verplichting bestaat om meerdere alternatieve locaties als onderdeel van het MER te onderzoeken. Dat dit primair afhangt van de doelstellingen van het plan en de doelstelling van de initiatiefnemer. Gewezen wordt op de beleidsdoelstellingen voor het gebied Greenport; verder wordt gesteld dat een kleiner windpark op Greenport het risico inhoudt dat de doelstelling niet gehaald wordt en dat de appellanten ook geen andere locaties noemen waarmee deze beleidsdoelstellingen ook gehaald kunnen worden. Gesteld wordt dat het rapport van AnteaGroup inzicht verschaft in (theoretische) alternatieve locaties, ook om inzicht te verschaffen in de (relatieve) geschiktheid van het plangebied ten opzichte van andere potentieel geschikte gebieden. Gesteld wordt dat door appellanten niet wordt gesteld, noch gemotiveerd dat er reële alternatieve locaties bestaan. Verder wordt wederom ingegaan op de doelstellingen van het gebied Greenport en op het behalen van de huidige en toekomstige doelstellingen.

Heel helder is dat het advies van de Commissie voor de m.e.r. hier als bindend moet worden beschouwd, omdat er in strijd met fundamentele uitgangspunten wordt gehandeld. De provincie is in haar beleid uitgegaan van realisatie van windparken door gemeenten. De provincie heeft in het onderhavige geval de besluitvorming overgelaten aan de gemeente Venlo. Na een zorgvuldig besluitvormingsproces heeft de gemeenteraad van Venlo op 12 maart 2018 de plannen afgewezen, omdat ze in strijd zijn met een goede ruimtelijke ordening. De Commissie voor de m.e.r. stelt duidelijk dat de provincie bij een PIP-procedure de locatiekeuze breder dient te onderbouwen dan alleen het grondgebied van een specifieke gemeente. Gesteld wordt dat een goede locatieonderbouwing, waarbij ook onderzoek naar andere mogelijke locaties heeft plaatsgevonden, essentiële milieu-informatie is voor de besluitvorming. De Commissie vindt het essentieel dat de vraag wordt beantwoord of er locaties zijn die vanuit milieuoogpunt meer voor de hand liggen. Voor dit PIP moet naar de mening van de Commissie eenzelfde milieuonderbouwing beschikbaar zijn, als wanneer de provincie eerder, in het POL2014, wel de keuze had gemaakt om zelf locaties te onderzoeken, af te wegen en eventueel aan te wijzen.

De provinciale opdracht aan de AnteaGroup had tot doel die informatie te geven, had tot doel de besluitvorming te legitimeren. Het effect van dit rapport is echter omgekeerd, omdat het rapport duidelijk maakt dat de 5 windturbines richting Blerick niet gerealiseerd kunnen worden, immers valt deze locatie zelfs buiten het zoekgebied zoals vastgesteld door AnteaGroup. En AnteaGroup is daarbij, zoals ENVIR Advocaten terecht opmerkt, niet uitgegaan van de provinciale zoekgebieden, maar heeft alle gronden behalve de uitsluitingsgebieden beoordeeld. Geconcludeerd moet worden dat ook AnteaGroup bevestigt dat de 5 windturbines richting Blerick niet gerealiseerd kunnen worden uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening. Hiermee wordt dus het schrappen van een gedeelte van het eerdere zoekgebied met de vaststelling van het POL2014 nog eens extra gelegitimeerd. Wij concluderen dat AnteaGroup niet gewicht is onder de druk van de provincie, maar een onafhankelijke afweging heeft gemaakt.

De opmerking dat door appellanten niet wordt gesteld, noch gemotiveerd dat er reële alternatieve locaties bestaan, kunnen wij niet plaatsen. Wij verwijzen naar het rapport van AnteaGroup (waar vele alternatieve locaties zijn opgesomd) en naar het rapport van Witteveen + Bos (waarin geconcludeerd wordt dat de geschiktheid van het gebied waar de 5 windturbines richting Blerick gepland zijn niet hoog is maar laag, waarin geconcludeerd wordt dat het besluit van GS dus op onjuiste informatie berust).

Maar los daarvan wijzen wij u nogmaals op het overleg dat wij met de provincie mochten hebben op 28 mei 2018. Tijdens dat overleg is aangegeven dat de provincie alternatieven zou presenteren; wij verwijzen naar het verslag (bijlage 7 beroepschrift d.d. 14.11.2018) met deze passage:

"Gedeputeerde Geurts laat vóór 15 juni voor Provinciale Staten een kaart maken met daarop de plekken waarop molens gerealiseerd zijn of kunnen worden omdat de gemeentes zelf niet in staat zijn geweest om die plekken in te vullen.

De partijen bieden aan in een vervolgggesprek met elkaar door te praten. Mogelijk kan dan aan de hand van de kaart worden toegelicht welke gebieden zijn gekozen."

Die kaart is er nooit gekomen. Bedoeld vervolgggesprek ook niet. Wij willen nogmaals benadrukken dat wij in dit gesprek hebben aangegeven dat wij de 4 turbines in het voorkeursgebied accepteren, dat wij aangeboden hebben te kijken naar alternatieven voor de 5 windturbines richting Blerick. Daarbij hebben wij aangegeven actief te willen kijken naar zonneparken, waarbij wij uitdrukkelijk hebben aangegeven bij voorbaat akkoord te gaan met iedere voorgestelde locatie.

Voor wat de doelstellingen van het gebied Greenport betreft, willen we er nogmaals op wijzen, dat een duurzame energievoorziening voor Greenport geen rol speelde in de discussies, dat de gemeenteraad van Venlo het plan heeft afgewezen omdat het in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. Zoals hiervoor al aangegeven, duurzame energievoorziening beperkt zich niet tot wind. De 5 turbines richting Blerick zijn verder niet nodig om de huidige doelstelling te halen en kijken naar een toekomstige doelstelling is nu niet aan de orde, dat zou in strijd zijn met elk rechtsbeginsel. Daarbij willen we nogmaals opmerken dat toekomstige doelstellingen op verschillende manieren kunnen worden ingevuld, er is geen sprake meer van windenergie-doelstellingen. Voor de hand liggend is dat in de windarme provincie Limburg juist naar andere duurzame energiebronnen wordt gekeken.

Daarbij zijn wij van mening, dat de initiatiefnemer dit plan alleen maar heeft ontwikkeld omwille van profijt. Het plan is intussen verkocht. Om een indruk te geven van dit "profijt" verwijzen wij naar **BIJLAGE 5** (VPRO, programma Argos, 13 april 2019).

2. GELUID

ENVIR Advocaten stelt dat appellanten geen nieuwe wetenschappelijke inzichten naar voren hebben gebracht qua geluid, dat er geen aparte normstelling bestaat voor laagfrequent geluid /infrageluid. Dat infrageluid over het algemeen onhoorbaar geacht moet worden en in ieder geval niet luid genoeg is om effecten op de gezondheid te veroorzaken. Gesteld wordt dat vastgehouden kan worden aan de normen van het Activiteitenbesluit, de recente WHO-rapportages worden gezien als ondersteunend voor dit standpunt. Gesteld wordt dat door appellanten onvoldoende wetenschappelijk bewijs is aangedragen voor de stelling dat (laagfrequent en infra-) geluid negatieve gevolgen voor de gezondheid zou kunnen veroorzaken. Er wordt ingegaan op de Deense norm, waarbij gesteld wordt dat het onderzoek van verweerders slechts aanvullend en ter illustratie is gedaan, mede vanwege de wens van omwonenden. Gesteld wordt dat het onderzoek sowieso niet relevant is, omdat de normering van het Activiteitenbesluit een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor omwonenden verzekert. Gesteld wordt dat er geen grond is voor de stelling dat als laagfrequent geluid zou

verdisconteerd zijn in de huidige normen, dat dit alleen zou gelden voor de kleine(re) turbines. Verwezen wordt verder naar het RIVM/GGD-rapport uit 2017 waarbij gesteld wordt dat het aandeel laagfrequent in zijn algemeenheid in gelijke mate toeneemt met het totale geluid. Gesteld wordt dat er geen reden is om aan te nemen dat grotere turbines tot meer geluidshinder leiden dan kleinere turbines; alle turbines zullen immers moeten voldoen aan dezelfde normering uit het Activiteitenbesluit voor geluid. Daarmee is uitgesloten dat grotere turbines voor meer geluidshinder zullen zorgen. Gesteld wordt dat de WHO verder niet stelt dat de dosismaat L_{den} en L_{night} per definitie niet geschikt is voor de normering van windturbinegeluid; wel plaatst de WHO kanttekeningen bij het hanteren van de dosismaat L_{den} en L_{night} bij het in kaart brengen van mogelijke relaties tussen windturbinegeluid en effecten op de gezondheid. Gesteld wordt (verwezen wordt naar afleiden norm uit dosis-effectrelaties bij omwonenden) dat de specifieke kenmerken en karakteristieken van windturbinegeluid, waaronder de zogeheten amplitudemodulatie en het aandeel laagfrequent geluid, impliciet onderdeel zijn van de Nederlandse norm voor windturbinegeluid.

Wij moeten ook nu weer constateren dat alles wat wij omtrent geluid naar voren hebben gebracht op een erg goedkope manier ter zijde wordt geschoven. Er wordt in feite helemaal niet op ingegaan.

Om te beginnen, de huidige wettelijke normen houden geen rekening met laagfrequent/infrasoon geluid en amplitudemodulatie (zie ook rapport RIVM 2013). Daarnaast moet worden vastgesteld dat de normen L_{den} en L_{night} expliciet niet geschikt zijn voor fluctuerend geluid zoals wordt veroorzaakt door een windturbinepark.

Het onafhankelijk adviesbureau Peutz zegt hierover in zijn second opinion d.d. 24 oktober 2017 (bijlage 8 beroepschrift d.d. 14.11.2018):

"Als gevolg van deze beoordelingsmethodiek kunnen gedurende een groot aantal dagen en nachten geluidniveaus optreden die aanzienlijk hoger zijn dan de toepasselijke (jaargemiddelde) grenswaarde. Het bovenstaande leidt tot de onwenselijke situatie dat gedurende deze dagen en nachten onacceptabele geluidshinder zal optreden. De beoordelingsmaten L_{den} en L_{night} zijn feitelijk bedoeld voor continu en min of meer gelijkmatig geluid (zoals wegverkeerslawaaï) maar zijn expliciet niet geschikt voor fluctuerend geluid zoals wordt veroorzaakt door een windturbinepark."

De stelling van ENVIR Advocaten dat de WHO verder niet stelt dat de dosismaat L_{den} en L_{night} per definitie niet geschikt is voor de normering van windturbinegeluid, kunnen wij niet plaatsen.

Op grond van alleen al deze passage moet je concluderen de normen L_{den} en L_{night} ongeschikt zijn:

*" Based on all these factors, it may be concluded that the **acoustical description of wind turbine noise by means of L_{den} or L_{night} may be a poor characterization of wind turbine noise and may limit the ability to observe associations between wind turbine noise and health outcomes.**"*

Een andere passage:

*"The noise emitted from wind turbines has **other characteristics**, including the repetitive nature of the sound of the rotating blades and atmospheric influence leading to a variability of*

*amplitude modulation, which can be a source of above average annoyance (Schäffer et al., 2016). This **differentiates it from noise from other sources and has not always been properly characterized. Standard methods of measuring sound, most commonly including A-weighting, may not capture the low-frequency sound and amplitude modulation characteristic of wind turbine noise (Council of Canadian Academies, 2015).***"

Let ook op "A-weighting" waardoor de lage frequenties én amplitudemodulatie niet worden meegenomen. Rapporten die wij hebben bijgevoegd bij onze eerdere stukken gaan hier uitgebreid op in. We hebben het hier over feiten, over grote tekortkomingen van de wettelijke normen.

Ook de STAB heeft eerder in deskundigenberichten aangegeven dat de huidige normen niet voldoen.

Als ENVIR Advocaten stelt, dat er geen reden is om aan te nemen dat grotere turbines tot meer geluidshinder leiden dan kleinere turbines, dan is dat onjuist.

In het door de STAB toegevoegde rapport "Low-frequency noise from large wind turbines" van Möller/Pedersen uit 2010 kunnen we lezen:

*"Thus, at the regression line, the noise-occupied area increases more than proportionally to the nominal electric power. This is a remarkable result, when considering today's development with constantly increasing turbine sizes and even, at least in Denmark, replacing many small turbines with few larger turbines. From a **noise pollution point of view**, this seems as a **step back. If the installed nominal electric power is the same, large turbines affect a larger area with noise than small turbines do.**"*

Wij verwijzen verder naar onze eerdere stukken en willen nogmaals met klem opmerken, dat de huidige hoge turbines niet vergelijkbaar zijn met de eerdere beduidend lagere turbines.

Het rapport "Machbarkeitsstudie zu Wirkungen von Infraschall" van het Umwelt Bundesamt uit 2014 (bijlage 20 beroepschrift d.d. 14.11.2018) stelt dat er niet vanuit te gaan is, dat het "windmodel" van kleine windturbines te vertalen is op grote windturbines:

"Mit wachsender Höhe der Windenergieanlagen durchschneiden die Rotorblätter ein stärker variierendes Windprofil. Es ist daher fraglich, ob das Abstrahlungs- und Ausbreitungsmodell für kleinere Windenergieanlagen auf moderne, große Anlagen übertragbar ist. Aufgrund theoretischer Betrachtungen von Strömungsakustikern ist nicht davon auszugehen."

Voor wat betreft laagfrequent geluid verwijzen wij naar de second opinion van Peutz d.d. 24 oktober 2017 (bijlage 8 beroepschrift d.d. 14.11.2018) waarin de volgende conclusie staat:

*"De conclusie die in de MER wordt getrokken dat in alle onderzochte alternatieven, inclusief het voorkeursalternatief wordt voldaan aan de criteria op basis van het Vercammenonderzoek is derhalve onjuist. Helaas moet worden geconcludeerd dat de **kans dat (onaanvaardbare) hinder zal optreden vanwege laagfrequent geluid door het windpark aanmerkelijk is.**"*

In de reactie van 27.02.2018 heeft Peutz een kaartje toegevoegd, waarin we belijningen zien die over Boekend en Blerick lopen; dat kaartje is ook opgenomen in onze brief van 2 april 2019.

Kernpunt vormt infrason geluid. In de rapporten die u van ons heeft ontvangen, wordt duidelijk gemaakt dat infrason geluid een factor van betekenis is. Als ENVIR Advocaten stelt dat infrageluid over het algemeen onhoorbaar geacht moet worden en in ieder geval niet luid genoeg is om effecten op de gezondheid te veroorzaken dan gaat zij voorbij aan de langetermijnblootstelling. Je zou mogen stellen dat de internationale wetenschappelijke wereld er intussen vanuit gaat dat infrason geluid dé relevante factor vormt bij het windturbinegeluid, waarbij er zeer veel aandacht is voor de langetermijnblootstelling. Wij schenken hier dan ook veel aandacht aan in onze stukken.

Zo stelt het Robert Koch-Instituut in de aanbeveling "*Infraschall und Tieffrequenter Schall- ein Thema für den umweltbezogenen Gesundheitsschutz in Deutschland?*" (bijlage 16 beroepschrift d.d. 14.11.2018) dat er onderzoek nodig is om mechanismen te verklaren, dat de langetermijnblootstelling een belangrijke factor is. Ook hier wordt gesproken over "schwache Literaturlage":

"Die Studien weisen darauf hin, dass Immissionen von Infraschall entweder bei kontinuierlicher Langzeitexposition oder bei sehr intensiven Kurzzeitexpositionen gesundheitliche Schädigungen verursachen können."

"Abschliessend kann festgehalten werden, dass die schwache Literaturlage deutlich macht, dass weitere Studien zur Aufklärung der Wirkungsmechanismen notwendig sind. Unter Einbeziehung der Erkenntnisse, dass der menschliche Körper ein schwingfähiges System darstellt (Abb. 4), ist insbesondere auch die Abklärung der gesundheitlichen Relevanz von durch tieffrequenten Schall verursachten Resonanzphänomenen im menschlichen Organismus erforderlich. So pulsiert z.B. auch der Intracranialraum des menschlichen Kopfes in Frequenzen des Infraschallbereiches."

Het doel van het rapport "Machbarkeitsstudie zu Wirkungen von Infraschall" van het Umwelt Bundesamt uit 2014 (bijlage 20 beroepschrift d.d. 14.11.2018) is te kijken **welk onderzoek** moet plaatsvinden om de gevolgen van infrason geluid goed in kaart te kunnen brengen. Duidelijk wordt tot uitdrukking gebracht dat er nog veel onderzoek nodig is. Er wordt **ABSOLUUT NIET** gesteld dat infrason geluid onder bijvoorbeeld de waarnemingsdrempel onschadelijk is.

Verder wordt onder meer geconcludeerd dat onderzoeken naar de werkingsmechanismen van de diverse soorten geluid ontbreken, dat medische wetenschappers en akoestische wetenschappers moeten samenwerken in onderzoeken. Gesteld wordt dat men ook aan geluid kan wennen, maar niet bij het laagfrequente/infrasone geluid, dat hier de gevoeligheid voor het geluid bij langere blootstelling toeneemt. Is er een directe invloed op de mentale processen? De mate waarin er een verband is met andere medische verschijnselen is nog niet opgehelderd. Een hypothese is, dat door laagfrequent geluid en infrason geluid neurale processen in gang gezet worden, die bij een meer of minder lichte akoestische prikkeling een continue 'eigen leven' gaan leiden:

*"• Es fehlen Untersuchungen zu Wirkungsmechanismen in denen die Verbindung von Infraschall, tieffrequenter Schall und Hörschall einbezogen wird. Dabei wären in **enger Zusammenarbeit von Medizinern und Akustikern** entsprechende akustische Szenarien messtechnisch zu erfassen oder zu generieren, um praktische Problemfälle zu erforschen."*

• Vielfach wird unterstellt oder beruht sogar auf eigenen Erfahrungen, dass man sich scheinbar an gewisse Dinge auf Dauer gewöhnen kann, so auch an Lärm, wenn er zum Beispiel nicht zu laut

ist (Habituation). **Im Allgemeinen tritt jedoch ein Gewöhnungseffekt nur scheinbar auf und ist oft das Resultat einer Verdrängungsstrategie. Eine solche Strategie scheint aber bei tiefen Frequenzen nur schwer möglich zu sein, denn mit steigender Dauer der Exposition nimmt die Empfindlichkeit zu (Sensibilisierung).** Das wirft die Fragen auf: Gibt es dazu ein physiologisches Korrelat, das diesen Vorgang verstehen lässt? Gibt es eine Möglichkeit, diese Sensibilisierung auszuhalten oder sogar wieder rückgängig zu machen?

- Wird der Vorgang der Sensibilisierung verstanden, ist vielleicht auch erklärbar, warum nur ein gewisser Anteil der Bevölkerung sehr empfindlich reagiert? In sämtlichen Untersuchungen fehlt eine Erklärung, **wodurch sich diese besonders belästigende Wirkung ergibt.** Besteht ein direkter Einfluss auf mentale Prozesse? Von der Beantwortung dieser Frage hängt im Wesentlichen ab, welche Qualität ein Schutz gegen tieffrequenten Schall und Infraschall haben muss.

- Inwieweit eine Verbindung zu anderen medizinischen Phänomenen besteht ist bislang nicht geklärt. **Eine Hypothese ist, dass durch tieffrequenten Schall und Infraschall neuronale Prozesse verursacht werden, die bei einem mehr oder minder leichten Anstoß durch einen akustischen Stimulus ein andauerndes „Eigenleben“ entwickeln.**

En dan zegt ENVIR Advocaten doodleuk dat appellanten geen nieuwe wetenschappelijke inzichten naar voren hebben gebracht qua geluid..... Er is heel veel naar voren gebracht, maar dat wordt volledig genegeerd.

Duidelijk mag zijn dat het geluid van windturbines wel degelijk een gezondheids-issue vormt, dat er nu al alle redenen is om het voorzorgsbeginsel toe te passen, zoals ook een land als Polen deed. Zoals gezegd, Bijna 500 artikels uit actuele wetenschappelijke publicaties zijn hierbij door de hoogste gezondheidsinstantie van Polen nauwkeurig geverifieerd en men heeft zich tevens beroepen op het **voorzorgsbeginsel** hetgeen onderdeel van het EU-recht is.

In het kader van Polen willen wij nog opmerken, dat in het Deutsches Ärzteblatt (d.d. 8 februari 2019) gesteld wordt dat wetenschappers uit Rusland en Oost-Europese landen veel over infrasoone geluid gepubliceerd hebben, de meeste publicaties zijn echter in Russisch of Pools verschenen en niet in het Engels vertaald. Het blad gaat ook in op een recent wetenschappelijk artikel "A Review of the Possible Perceptual and Physiological Effects of Wind Turbine Noise" (d.d. 25 juni 2018) en stelt dat er sprake is van vele argumenten voor somatische effecten van infrasoone geluid, dat er dringend meer onderzoeken nodig zijn om nauwkeurige uitspraken over bijwerkingen en mogelijke gezondheidsrisico's te kunnen doen:

"Obwohl es zahlreiche andere Quellen von niedrigfrequentem Schall gibt, geriet der Infraschall in den Fokus der Forschung, seit man sich mit den Gesundheitsrisiken der Windenergieanlagen (WEA) intensiver befasst. In einem aktuellen Review der Fachzeitschrift „Trends in Hearing“ sehen Wissenschaftler um Dr. Simon Carlile von der Universität in Sidney und dem Starking Hörzentrum in Berkeley/Kalifornien viele Argumente für somatische Effekte von Infraschall. Sie fordern dringend mehr Studien, um genauere Aussagen über Nebenwirkungen und mögliche Gesundheitsrisiken treffen zu können."

Wij willen wat dit artikel betreft nog melden dat gesteld wordt, dat observaties steeds vaker aantonen dat er aan de meest uiteenlopende organen meetbare effecten van infrageluid zijn:

"Immer öfter zeigen Beobachtungen an den unterschiedlichsten Organen, dass es messbare Effekte von Infraschall gibt."

Wij willen benadrukken, dat er steeds meer bewijs is, dat infrason geluid de gezondheid van omwonenden aantast; niet duidelijk is echter hoe mechanismen werken. Het wordt als dringend noodzakelijk gezien onderzoeken op te zetten.

Voor wat betreft het toepassen van het voorzorgsbeginsel wijzen wij ook nog op het artikel "Infraschall von Windkraftanlagen als Gesundheitsgefahr" van Prof. Dr. iur. E. Quambusch en M. Lauffer (**ZIE BIJLAGE 6**) waarin helder gesteld wordt, dat het gevaar van infrason geluid intussen **als voldoende waarschijnlijk beschouwd moet worden**, zodat voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden. Citaat:

"Zur sozialen Verantwortung des Staates gehört der Schutz vor Gefahren für die Gesundheit. Im Hinblick auf den Schutz vor Lärmimmissionen sehen sich Verwaltung und Rechtsprechung einer neuen Herausforderung gegenüber. Sie ist mit dem Begriff Infraschall verbunden und wird zunehmend im Zusammenhang mit den zahlreichen Windkraftanlagen diskutiert, die in der Nähe der Wohngebiete errichtet worden sind. Windkraftanlagen erzeugen unzweifelhaft Infraschall. Im Gegensatz zu den Äußerungen von Behörden und den den Anlagenbetreibern nahestehenden Institutionen, Infraschall sei "völlig harmlos", verweist eine zunehmende Zahl von Wissenschaftlern auf die gesundheitliche Gefährlichkeit des Infraschalls. Die Gefahr stellt sich inzwischen als so hinreichend wahrscheinlich dar, dass an die Stelle der bisher gepflegten Ignoranz staatliche Maßnahmen der Gefahrenabwehr und der Gefahrenvorsorge treten müssen. Solange und soweit die Gesundheitsgefahren nicht durch technische oder ähnliche Vorkehrungen abgewehrt werden können, können Errichtung und Betrieb der Anlagen nur zulässig sein, wenn diese außerhalb der Sichtweite zu Wohngebieten liegen."

In het artikel wordt ook ingegaan op de werking op de hersenen van infrason geluid en duidelijk wordt aangegeven dat infrason geluid van windturbines naar verwachting oorzaak zal zijn van gezondheidsschade bij langetermijnblootstelling.

Duidelijk mag zijn dat je windturbines zover mogelijk uit de buurt van geconcentreerde bebouwing moet zetten. En daarmee moeten de 5 windturbines richting Blerick veroordeeld worden, zeker gezien het feit dat er alternatieve locaties zijn én het feit dat ze buiten het voorkeursgebied van de provincie zijn geplaatst.

De stelling dat onaanvaardbare hinder door laagfrequent geluid wordt voorkomen indien wordt voldaan aan de geluidsnormen van het activiteitenbesluit (brief staatssecretaris d.d. 31 maart 2014, kamerstuk 33612) moet allang als volstrekt achterhaald worden beschouwd.

De overlast van de huidige generatie windturbines is niet meer vergelijkbaar met die van eerdere generaties. Het mag ondertussen als misdadig gezien worden dit te ontkennen. Daarbij wijzen wij erop, dat voor wat betreft laagfrequent en infrason geluid onder de verschillende atmosferische omstandigheden er géén gegevens bekend zijn van moderne windturbines. En dat is ook weer een feit! Lichtvoetig over infrason geluid heenlopen is niet meer aan de orde, infrason geluid is dé factor van betekenis bij het geluid van windturbines.

De stelling van ENVIR Advocaten tenslotte, dat het "Deense" onderzoek van verweerders slechts aanvullend en ter illustratie is gedaan, mede vanwege de wens van omwonenden, dat het onderzoek sowieso niet relevant is, omdat de normering van het Activiteitenbesluit een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor omwonenden verzekert, kunnen wij niet plaatsen.

Uiteraard was het doel van bewoners te bereiken dat de plannen werden stopgezet, zoals ook in Maastricht gebeurd is. De conclusie van het "Deense" onderzoek in Maastricht was dat het windturbinepark, **dat overigens wel aan de Nederlandse norm voldoet**, *ernstig tekort schiet* als het gaat om de bescherming van omwonenden. Zowel de laagfrequent geluidsaspecten als de L_{den} norm worden door deze wetenschappers bekritiseerd. Het windpark is niet doorgestaan. Wij verwijzen verder naar paragraaf 13.3.1 van ons beroepschrift d.d. 14.11.2018.

3. BEMOEIENIS PROVINCIE MET GEMEENTELIJKE BESLUITVORMING / PLAN VAN AANPAK

In onze stukken zijn we ingegaan op de bemoeienis van de provincie met de gemeentelijke besluitvorming. Dit vormt in onze ogen een extra argument de PIP te kwalificeren als ontoelaatbaar. Zonder wijzigingen wordt immers een procedure overgedaan waarbij de provincie al intensief was betrokken. We willen in dit kader nog opmerken, dat de besluitvormende raadsvergadering d.d. 28 februari 2018 geschorst is om 2.22 uur (digitaal video-verslag), dat om 2.23 uur wethouder Teeuwen aangaf dat er zojuist contact geweest is met gedeputeerde Prevoo, dat het ook voor de provincie een zeer belangrijk dossier is. Dat Gedeputeerde Prevoo heeft aangegeven dat hij in staat is in overleg met de gemeente binnen een week een Plan van Aanpak te presenteren ten aanzien van het profijtbeginsel en ook ten aanzien van de monitoring van de gezondheid. Samen met bewoners, samen met de overige stakeholders die betrokken zijn bij dit windpark. Na weer een schorsing wordt om 2.36 uur besloten op 12 maart 2018 verder te vergaderen en de vergadering voor wat betreft dit onderdeel te schorsen. Het op 9 maart 2018 gepresenteerde Plan van Aanpak treft u aan als **BIJLAGE 7**. Dit plan heeft de raad niet "om" gekregen, zoals bekend heeft de gemeenteraad van Venlo op 12 maart 2018 tegen het bestemmingsplan gestemd.

Wij als actiegroep werden overigens niet betrokken bij dit Plan van Aanpak. Wij hebben de bewoners uit ons e-mailbestand op 10 maart 2018 om 0.36 uur dit Plan van Aanpak toegestuurd en gevraagd om een reactie (**ZIE BIJLAGE 8**). Op 10 maart 2018 hebben we een brief gestuurd naar de gemeenteraad met een aantal van die reacties (**ZIE BIJLAGE 9**).

Deze reacties zijn nog steeds actueel, want er is tijdens de provinciale procedure helemaal niet gesproken met bewoners, er zijn (los van een aangeboden excursie) geen voorlichtingsbijeenkomsten geweest etc. En toch wordt er gesproken over een afgeslankt Plan van Aanpak, een leefbaarheidsfonds van slechts € 500.000; met onze opmerkingen (zie ook beroepschrift d.d.14.11.2018) is en wordt niets gedaan....

4. NEGEREN ACTIEGROEP

En ook nu onlangs werden wij weer genegeerd. Zonder met ons contact op te nemen / zonder ons op de hoogte te stellen bleek er opeens sprake te zijn van een stuurgroep, bleek er sprake te zijn van deelwerkgroepen. In dat kader willen we opmerken dat het wijkoverleg Boekend (Boekender Belang) door de provincie is uitgenodigd, het wijkoverleg Blerick echter niet.

Boekender Belang heeft op 18 april 2019 richting provincie nog eens duidelijk aangegeven (in verband met een onjuiste weergave in de notulen van de stuurgroep) *"dat wij blijven bij ons oorspronkelijke standpunt omtrent de windturbines, vóór duurzame energie, maar tegen de plaatsing van 5 windturbines."*

In het verweerschrift van de provincie d.d. 4 december 2018 mochten we eerder op blz. 33 lezen *"In dit overleg gaf de Actiegroep evenwel aan verweerders te kennen dat overleg over mogelijke mitigerende maatregelen niet wenselijk werd geacht."*

Wij hebben naar aanleiding van het bovenstaande op 20 februari 2019 richting statenleden gereageerd (**ZIE BIJLAGE 10**) en aangegeven dat bovengenoemde passage uit het verweerschrift onzin is, dat wij altijd openstaan voor een gesprek. Wij hebben daarbij ook verwezen naar het verslag van het overleg met de provincie (bijlage 7 beroepschrift d.d. 14.11.2018). Dat heeft geleid tot vragen van de PVV-fractie (brief d.d. 19 maart 2019). En tot vragen van de pers/media, waarbij gedeputeerde Teunissen toen heeft aangegeven open te staan voor een gesprek met de actiegroep.

Antwoord provincie (brief d.d. 9 april 2019) op vraag PVV (citaat):

"Inmiddels hebben wij ook contact gezocht met de AWB en is er een afspraak gepland voor een gesprek op 7 mei 2019. Wij willen nog opmerken dat de AWB geen vertegenwoordigend orgaan van de bewoners van Klingerberg is, maar een actiegroep. Klingerberg is het onderdeel van de wijk Blerick waar de effecten van het windpark zich manifesteren."

Dit antwoord heeft ertoe geleid dat wij via een artikel in de Blerickse Krant d.d. 26 april 2019 (**ZIE BIJLAGE 11**), ook gestuurd naar ons e-mailbestand, de volgende 2 vragen hebben gesteld aan bewoners:

- 1. Wij willen benadrukken dat wij de A.W.B. in deze kwestie zien als vertegenwoordiger van bewoners in Boekend en Blerick, gelegitimeerd door 1234 handtekeningen van bewoners. Hoe kijkt u hier tegenaan?*
- 2. Moet er een werkgroep worden opgericht waarin bewoners zitting hebben? Moet het wijkoverleg een rol spelen?*

Wij hebben daarop zo'n 300 reacties gekregen. **ZIE BIJLAGE 12** voor de eerste (25 april 2019) en de laatste schriftelijke reactie (7 mei 2019) die we mochten ontvangen. (De eerste schriftelijke reactie mochten we al na 23 minuten ontvangen!) Samenvatting reacties:

- 1. Er is maar 1 vertegenwoordiger en dat is de actiegroep.*
- 2. Wat hebben we aan een leefbaarheidsfonds als de windturbines ten koste gaan van de gezondheid en woongenot, als de turbines zorgen voor landschapsvervuiling? Is goedkope manier om aan de buitenwereld te laten zien dat er zogenaamd iets wordt teruggegeven; staat in geen enkele verhouding tot gevolgen. (In een reactie wordt vergeleek gemaakt met een kleuter die zijn fiets ruilt voor een lolly.)*

Actiegroep hoeft zich niet bezig te houden met (gewone) projecten leefbaarheidsfonds, hier geen tijd aan verknoeien. Totaal onbelangrijk.

Als de turbines richting Blerick door zouden gaan, dan dient geld leefbaarheidsfonds gebruikt te worden voor geluidsmetingen, onderzoek gezondheid en procedures stilleggen/afbreken turbines. Uitgangspunt moet zijn minimaal € 50.000 per jaar totdat turbines zijn afgebroken.

Opmerking: *in slechts enkele reacties wordt ingegaan op het wijkoverleg; opgemerkt wordt daar dat men het wijkoverleg niet als vertegenwoordiger ziet, dat immers het wijkoverleg geen beroep heeft ingesteld bij de Raad van State.*

Bovenstaande enquête hebben we ook besproken in het overleg met de provincie op 7 mei 2019.

Kernpunten overleg A.W.B. - provincie d.d. 7 mei 2019:

- 1. Provincie noemt het misverstand, dat zij ervan uit gegaan is dat de A.W.B. niet bereid zou zijn tot een gesprek. Twistpunt is opgelost.*
- 2. Provincie erkent dat de A.W.B. een groot aantal bewoners van Boekend/Klingerberg vertegenwoordigt, die tegen de komst van het windpark zijn.*
- 3. Afgesproken wordt dat de A.W.B. betrokken wordt bij leefbaarheidsfonds na uitspraak Raad van State indien dit dan nog aan de orde zou zijn.*

Waarom zijn wij hier nu zo diep op ingegaan? Wij willen niet ten onrechte neergezet worden als tegenstanders van windturbines die weigeren met de provincie (of wie dan ook) te praten. Wij gaan akkoord met de 4 windturbines in het voorkeursgebied en willen mee helpen zoeken naar alternatieven voor de andere 5 windturbines richting Blerick die wij nooit of te nimmer zullen accepteren. Wij staan open voor constructief overleg.

En verder mag duidelijk zijn dat een leefbaarheidsfonds voor de omwonenden geen enkele waarde heeft. Er staan veel te grote waarden op het spel.

5. AANTASTING LEEFOMGEVING BUITENPROPORTIONEEL

Wij hebben in ons beroepschrift aangegeven dat de bewoners van Boekend en Blerick al een enorme aantasting van de leefomgeving hebben moeten accepteren door aanleg van industrieterreinen, A73/A74 midden door het stedelijk gebied etc. etc. En dan nu op korte afstand van het stedelijk gebied tegenover het natuurgebied Crayelheide en het natuurreservaat Koelbroek windturbines plaatsen? Een prachtig gaaf, oud cultuurlandschap opofferen, de noodzakelijke bufferzone tussen industrie en stedelijk gebied opofferen?

Zoals aangegeven heeft de gemeenteraad van Venlo in haar besluitvormende vergadering van 27 juni 2018 aangegeven dat voor het woongebied nabij Greenport Venlo en de snelwegen A73 en A67 geldt dat dit nu al te maken heeft met gezondheidseffecten van deze snelwegen en de aanwezige bedrijven.

Een meerderheid van de gemeenteraad is van oordeel, dat het windpark zoals opgenomen in het ontwerp-inpassingsplan te omvangrijk is en daardoor een te grote wissel trekt op omliggende woningen, wijken en bedrijven.

Citaat brief gemeenteraad in kader hoorplicht ex artikel 3.26 lid 1 WRO (zie bijlage 6 beroepschrift d.d. 14.11.2018):

"Dit maakt ook dat het windpark onvoldoende draagvlak heeft in de omgeving. U wordt nadrukkelijk in overweging gegeven op deze locatie in Greenport Venlo te volstaan met het plaatsen van enkele windturbines, waarbij de direct omwonenden op gepaste wijze dienen te worden gecompenseerd. De overige windturbines dienen in overleg met andere gemeenten en de provincie elders te worden gerealiseerd. Op deze manier wordt een bijdrage geleverd aan de opgave op het gebied van windenergie en wordt tegelijkertijd rekenschap gegeven van het belang van het behoud van een goed woon-, werk- en leefklimaat in het omliggende gebied."

Voor wat betreft dat leefklimaat zijn wij in paragraaf 15.2 van ons beroepschrift d.d. 14.11.2018 ingegaan op het aantal voertuigen in 2017 op de gebundelde A73/A74 ter hoogte van Boekend en Klingerberg.

BIJLAGE 13 bevat het (nieuwe) overzicht van 2018. Hier het vergelijk met 2017:

In 2017 83.500 voertuigen per etmaal:	In 2018 86.000 voertuigen per etmaal:
- 61.361 auto's	-62.700 auto's
- 6.880 middelzware vrachtauto's	- 7.314 middelzware vrachtauto's
- 15.264 zware vrachtauto's	-15.987 zware vrachtauto's

Laat die cijfers maar eens op u inwerken....

De onderhavige besluitvorming houdt geen rekening met Boekend/Klingerberg, geen rekening met Crayelheide/Koelbroek. Heeft geen aandacht voor overlast van A73/A74 etc. etc. Weigert zaken in verband te zien etc. etc.

We willen in dit kader nog even de aandacht vestigen op het aantal woningen binnen de invloedssfeer van de windturbines, wij verwijzen naar het rapport van Witteveen + Bos (paragraaf 3.2.2):

Aantal woningen binnen 1800 meter:

> 4 turbines binnen voorkeursgebied (die wij accepteren) :	207
> 5 turbines richting Blerick (die wij niet accepteren) :	2.234

In dat kader wijzen wij er ook nogmaals op dat wij verwachten dat er in het kader van planshade vele (tientallen) miljoenen geclaimd gaan worden. Het gaat hier immers om heel veel woningen. Uit contacten met omwonenden bleek ons dat er in Duitsland bij de nieuwe generatie windturbines (+/- 200 meter hoog) sprake is van waardedalingen tot 50% bij woningen tot op 500 meter afstand, waardedalingen tot 20% bij woningen op 2000 meter afstand. Ook wij verwachten dat hier zodra windturbines geplaatst zijn en hinder/gezondheidsklachten een rol gaan spelen. Wij hebben al vele vragen gekregen over de windturbines in het kader van aankoop onroerend goed. **BIJLAGE 14** is de meest recente e-mail d.d. 7 juni 2019.

6. TENSLOTTE

Wij wijzen erop dat het een zaak van algemeen belang is dat het onderhavige besluit wordt vernietigd. Het mag volstrekt helder zijn, dat er uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening geen enkele legitimatie is voor de 5 windturbines richting Blerick. Zou dit besluit in stand blijven, dat betekent dat in onze ogen het failliet van onze rechtsstaat. Wij hebben ons nooit uitgesproken tegen windenergie, maar je moet windturbines op de juiste locaties plaatsen, rekening houdend met de uitgangspunten van een goede ruimtelijke ordening. Je moet de realisatie van windturbines niet boven de wet plaatsten.

Wij wijzen er daarbij nogmaals op dat in de brief van minister Wiebes d.d. 10 juli 2018 (zie beroepschrift d.d. 14.11.2018 paragraaf 3.7) wordt gerefereerd aan de brief "Samen Energieprojecten Realiseren" d.d. 1 februari 2016 (kamerstuk 31239, nr. 211), een visie op omgevingsmanagement. Een citaat hieruit:

*"De eerste stap is om **niet als initiatiefnemer of overheid zelf al direct een plan te presenteren**, maar dit met de omgeving vorm te geven **inclusief de optie van een totaal andere oplossing voor het beleidsdoel**. Betrokkenen moeten een **reële kans** krijgen om niet alleen inbreng te leveren, maar ook mee te denken."*

Als er alleen maar projecten worden doorgedrukt zonder overleg, als bij voorbaat geen rekening wordt gehouden met draagvlak, als men het overbodig vindt draagvlak te creëren, als windenergie (ten onrechte) de status krijgt van "heilig", dan zal windenergie jammerlijk mislukken. Dan zal de energietransitie mislukken. Maar dan zal ook onze rechtsstaat barsten gaan vertonen, scheuren gaan vertonen, uit elkaar vallen.

SAMEN = STERK

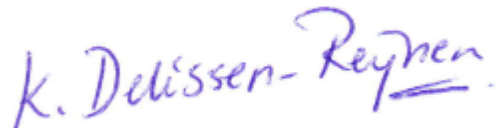
Hoogachtend,

J. Raedts

mr. M. Lenders

K. Delissen-Reijnen

www.actiegroepwindturbines.nl

BIJLAGEN:

1. Notulen besluitvormende vergadering van Provinciale Staten d.d. 28 september 2019
2. Plan-MER POL2014, notitie zoekgebieden windturbines d.d. 18 maart 2013
3. Brief prof. em. dr. A.W. Koers d.d. 5 maart 2018
4. Brieven Gemeente Venlo (1), Provincie Limburg (2) en Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo (3) d.d. 20 februari 2018
5. Notitie "Opbrengsten Windenergie" d.d. 13 april 2019 (Argos, VPRO)
6. Artikel "Infraschall von Windkraftanlagen als Gesundheitsgefahr" van Prof. Dr. iur. E. Quambusch en M. Lauffer (ZFSH/SGB 08/2008)
7. Plan van Aanpak d.d. 9 maart 2018
8. E-mail A.W.B. richting bewoners d.d. 10 maart 2018
9. Brief A.W.B. richting gemeenteraad Venlo d.d. 10 maart 2018 met als bijlage reacties bewoners op Plan van Aanpak
10. E-mail A.W.B. richting Provinciale Staten d.d. 20 februari 2019
11. Artikel de Blerickse Krant d.d. 26 april 2019
12. E-mail d.d. 25 april 2019, ontvangen 14.46 uur; e-mail d.d. 7 mei 2019, ontvangen 09.02 uur
13. Verkeer A73/A74 in 2018, cijfers Rijkswaterstaat (INWEVA)
14. E-mail d.d. 7 juni 2019
15. Krantenartikel De Limburger d.d. 18 juni 2019 (*aangehaald op blz. 1 van deze brief*)